

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการแผนกตำรามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. มังคลัตถทีปนี แปล เล่ม 1. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

คณะกรรมการแผนกตำรามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. พระธัมมปัทมฐกถา แปล เล่ม 1 - 2 - 3 - 6 - 7 - 8. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2532.

เทพรัตนานุศิษฎ์, หลวง ธาดุปทีปิกา หรือ พจนานุกรมบาลี - ไทย แผนกธาตุ. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2528.

บรรจบ บรรณรุจิ. จิต มโน วิญญาณ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 4, ธรรมสภา, 2537.

พระพุทธโฆษาจารย์. วิสุทธิมรรคแปล ภาค 1 - 3. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2531.

พระเทพเวที. การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532.

พระราชวรมนี. พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2529.

พระสัทธัมมโชติกะ. ธัมมาจริยะ ปรมัตถโชติกา. กรุงเทพฯ : ยูนิตีพับลิเคชั่น, 2526.

ราชบัณฑิต. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. สมถกัมมัฏฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 21, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

วีระ ไชยศรีสุข. สุขภาพจิต. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, 2539.

ศิลปิน, กรม. มิลินทปัญหา ฉบับพิสดาร. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2516.

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : มหา
มกุฏราชวิทยาลัย, 2531.

สุภาพวรรณ ฌ บางช้าง. ไวยากรณ์บาลี. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

ภาษาบาลี

ธมฺมปทภูฏกถาย ปฐฺโม ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.

ธมฺมปทภูฏกถาย ทฺติโย ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.

ธมฺมปทภูฏกถาย ตฺติโย ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.

ธมฺมปทภูฏกถาย จฺจฺฐโม ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.

ธมฺมปทภูฏกถาย สฺตฺตโม ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2502.

ธมฺมปทภูฏกถาย อฺจฺจฺฐโม ภาโค พิมพ์ครั้งที่ 9, พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2502.

ปฺปณฺจสุทฺถนียา นาม มชฺฌิมนิกายภูฏกถาย. ปฐฺโม ภาโค กรุงเทพฯ : มหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2463.

ปฺรมตฺถที่ปฺนียา นาม เถรคาถาอฺจฺจฺฐกถาย. ปฐฺโม ภาโค กรุงเทพฯ : มุลินธิภูมิพล,
2525.

มจฺจลตฺถที่ปฺนียา, ปฐฺโม ภาโค. พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2505.

มโนรณฺปฺรณียา นาม อจฺจฺตฺตรนิกายภูฏกถาย. ปฐฺโม ภาโค กรุงเทพฯ : มหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2463.

มิลินฺทปฺปณา. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2466.

วิสุทฺธิมคฺคสฺส นาม ปกรณวิเสสสฺส. ปฐฺโม ภาโค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหา
มกุฏราชวิทยาลัย, 2515.

- วิสุทธิมคฺคสฺส นาม ปกรณวิเสสสฺส. ทุติโย ภาโค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหา
มกุฏราชวิทยาลัย, 2515.
- วิสุทธิมคฺคสฺส นาม ปกรณวิเสสสฺส. ตติโย ภาโค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหา
มกุฏราชวิทยาลัย, 2515.
- สมนตปาสาทิกา นาม วินยฎฐกถาย. ปฐมโม ภาโค. นครหลวง : มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2515.
- สมงคฺควิสาสินิยา นาม ทีฆนิกายฎฐกถาย. ปฐมโม ภาโค. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2463.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 1 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 4 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 9 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 10 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 12 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 13 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 14 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 15 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 16 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 17 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 20 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 21 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 22 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 23 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 24 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- สุยามรฎฐสฺส เตปิฎกํ เล่ม 25 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 26 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 27 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 28 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 29 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 31 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 33 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

สยามรัฐสส เตปิฎก เล่ม 34 พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

อภิสกาลินี นาม อภิธมมฐกถา พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2463.

อภิธมมตตสงคหนาลียา สห อภิธมมตตวิภาวินี นาม อภิธมมตตสงคหนฎีกา กรุงเทพฯ :
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2515.

ภาษาอังกฤษ

Jayasuriya, W.F. The Psychology & Philosophy of Buddhism. Malaysia : Petaling
Jaya, 1976

Jayatilleke, K.N. Facets of Buddhist Thought. Srilanka : Kandy, 1979.

Johansson, R E.A The Psychology of Niravana. George Allen and Unwin
Ltd., London, 1969

Nissanka, H.S.S. Buddhist Psychotherapy. Delhi : Ram Printograph, 1995.

Monier Williams, M. A Sanskrit English Dictionary. London : Oxford The
University Press. 1979.

Rhys Davids, T.W. Buddhist India. Delhi . Motilal Banarsidass, 1971.

Rhys Davids, T.W. Early Buddhism. New Delhi: Swarm Narian Industrial Area, 1976.

The Arahan Upatissa. The Path of Freedom. Colombo . Balcombe Place, 1961.

ภาคผนวก

กรรมฐาน 40

กรรมฐาน 40 ที่เป็นมีปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถาแบ่งออกได้ดังนี้

1. กสิณ 10 คือ สิ่งที่จูงจิตให้เกิดสมาธิมี 10 ประการ คือ

1. ปฐวีกสิณ	กสิณคือดิน
2. อาโปกสิณ	กสิณคือน้ำ
3. เตโชกสิณ	กสิณคือไฟ
4. วาโยกสิณ	กสิณคือลม
5. นีลกสิณ	กสิณคือสีเขียว
6. पीตกสิณ	กสิณคือสีเหลือง
7. โลहितกสิณ	กสิณคือสีแดง
8. โอาทตกสิณ	กสิณคือสีขาว
9. อาโลกกสิณ	กสิณคือแสงสว่าง
10. อากาสกสิณ	กสิณคือความว่างเปล่า

2. อสุภะ 10 คือ สิ่งที่ไม่งาม ได้แก่ การพิจารณาซากศพ

1. อุทฺฐมาตกะ	ซากศพที่พองขึ้น
2. วินีลกะ	ซากศพที่มีสีคล้ำ
3. วิปฺพพกะ	ซากศพที่มีน้ำเหลืองไหลออกมา
4. วิจฺฉิททกะ	ซากศพที่ขาดเป็นท่อนๆ
5. วิกขายิตกะ	ซากศพที่ถูกสัตว์กัดกิน

6. วิกขิตตกะ	ซากศพที่ขาดกระดูกกระจาย
7. หตวิกขิตตกะ	ซากศพที่ถูกสับเป็นท่อนๆ
8. โลहितกะ	ซากศพที่มีเลือดไหลออก
9. ปุพุกะ	ซากศพที่มีหมุ่นนอนใต้ตอม
10. อัฏฐิกะ	ซากศพที่เหลือแต่โครงกระดูก

3. อนุสติ 10 คือ การระลึกถึงสิ่งที่ควรระลึก

1. พุทธอนุสติ	ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า
2. ธัมมอนุสติ	ระลึกถึงคุณของพระธรรม
3. สังฆอนุสติ	ระลึกถึงคุณของพระสงฆ์
4. สीलอนุสติ	ระลึกถึงศีลของตน
5. จาคาอนุสติ	ระลึกถึงทานที่ตนบริจาคแล้ว
6. เทวตานุสติ	ระลึกถึงคุณที่ทำให้บุคคลให้เป็นเทวดา
7. มรณสติ	ระลึกถึงความตายที่จะมาถึงตน
8. อานาปานสติ	ระลึกถึงลมหายใจเข้าออก
9. อุปสมานุสติ	ระลึกถึงคุณพระนิพพาน

4. อัปมัณฺญา 4 คือ ธรรมที่แผ่ไปไม่มีประมาณ

1. เมตตา	ความรักและความปรารถนาให้เขามีความสุข
2. กรุณา	ความสงสารความปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์
3. มุทิตา	ความพลอยยินดีเมื่อเขาได้ดี
4. อุเบกขา	ความวางใจเป็นกลาง

5. อรูป 4 คือ อรูปฌาน

1. อากาสนัญญายตนะ กำหนดที่ว่างหาที่สุดมิได้เป็นอารมณ์
2. วิญญาณัญญายตนะ กำหนดวิญญาณหาที่สุดมิได้เป็นอารมณ์
3. อากิญจัญญายตนะ กำหนดภาวะที่ไม่มีอะไรเป็นอารมณ์
4. เนวสัญญานาสัญญายตนะ กำหนดภาวะที่มีสัญญาไม่ใช่ไม่มีสัญญาไม่ใช่

สัญญาไม่ใช่

6. อาหารปฏิกุศลสัญญา คือ การกำหนดความเป็นปฏิกุศลในอาหาร

7. จตุธาตวัญญาน คือ กำหนดธาตุ 4 ที่รวมกันเข้าไม่เป็นสัตว์บุคคลแท้จริง

กรรมฐานที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอังกุตตรนิกายเอกนิบาต คือ

1. สติปัฏฐาน 4 การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้มองเห็นตามความเป็นจริง คือ

1. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณาร่างกายให้เห็นตามความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงกาย เช่น การพิจารณาอริยาบททั้ง 4 การพิจารณาสิ่งที่เป็นปฏิกุศลในร่างกาย เป็นต้น

2. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาให้เห็นตามความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงเวทนา คือ มีสติรู้ชัดเวทนาว่าเป็นสุข เป็นทุกข์ หรือเฉย ๆ

3. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิตให้เห็นตามความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงจิต คือ มีสติรู้ชัดจิตของตนว่าเป็นจิตมีราคะหรือปราศจากราคะ จิตมีโทสะหรือปราศจากโทสะ เป็นต้น

4. ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม ให้เห็นตามความเป็นจริง เช่น พิจารณาปฏิจจสมุปบาท อริยสัจ 4 ไตรลักษณ์ เป็นต้น

2. อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ

1. ฉันทะ ความพอใจ
2. วิริยะ ความเพียร

3. จิตตะ ความคิด คือ เอาจิตฝึกให้จดจ่อไม่ปล่อยวาง

4. วิมังสา ความไตร่ตรอง

3. อินทรีย์ 5 ความเป็นใหญ่

1. ศรัทธา ความเชื่อ

2. วิริยะ ความเพียร

3. สติ ความระลึกได้

4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น

5. ปัญญา ความรอบรู้

4. พละ 5 กำลัง

1. ศรัทธา ความเชื่อ

2. วิริยะ ความเพียร

3. สติ ความระลึกได้

4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น

5. ปัญญา ความรอบรู้

5. โภชณงค์ 7 องค์แห่งการตรัสรู้

1. สติ ความระลึกได้

2. ธีมมวิจยะ ความสอดส่องธรรม

3. วิริยะ ความเพียร

4. ปิตี ความอิมใจ

5. ปัสสัทธิ ความสงบใจ

6. สมาธิ ความตั้งใจมั่น

7. ปัญญา ความรอบรู้

6. มรรคมมีองค์ 8 ทางอันประเสริฐอันไปสู่ความพ้นทุกข์

1. สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ
2. สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ
3. สัมมาวาจา เจรจาชอบ
4. สัมมกัมมันตะ ทำการงานชอบ
5. สัมมาอาชีวะะ เลี้ยงชีวิตที่ถูกต้อง
6. สัมมาวายามะ มีความเพียรชอบ
7. สัมมาสติ ระลึกรชอบ
8. สัมมาสมาธิ ความตั้งจิตมั่น

8. สัจจะ 20

1. อสุภสัจจะ	2. มรณสัจจะ
3. อาหาเรปฏิกูลสัจจะ	4. สัพพะโลเกอนนิริตสัจจะ
5. อนิจจสัจจะ	6. อนิจจทุกขสัจจะ
7. ทุกเขอนัตตสัจจะ	8. ปะหานสัจจะ
9. วิราคะสัจจะ	10. นิโรธสัจจะ
11. อนิจจสัจจะ	12. อนัตตสัจจะ
13. มรณสัจจะ	14. อาหาเรปฏิกูลสัจจะ
15. สัพพะโลเกอนนิริตสัจจะ	16. อัญญสัจจะ
17. ปุพฺพสัจจะ	18. วินิลกสัจจะ
19. วิจฉิททสัจจะ	20. อุตฺตมาตกสัจจะ

ประวัติผู้วิจัย

พระมหาประพันธ์ นามสกุล รักเรียน เกิดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำเร็จปริญญา
 ธรรม 6 ประโยค เมื่อพ.ศ. 2538 สำนักเรียนวัดราชสิงขร เขตบางคอแหลม
 กรุงเทพมหานคร สำเร็จพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เมื่อปี พ.ศ. 2538 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก
 คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2538
 ขณะศึกษาได้รับทุนผู้ช่วยสอน อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2541.

ปัจจุบันเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำวัดวรจรยาวาส

